

พุทธวิธีการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระซองสามัคคีวิทยา จังหวัดนครพนม
THE BUDDHIST TEACHING METHODS TO PROMOTE LEARNING BEHAVIOR ON
SOCIAL STUDIES SUBJECT OF THE UPPER SECONDARY STUDENTS,
PHRASONGSAMAKKI SCHOOL, NAKHON PHANOM PROVINCE*

พระยี่แก้ว ธมมจาโร (สมงาม)

ผศ.ดร.นิรัช เรืองแสน และ พระประพนม ฐิตมโล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Phra YiKaew Dhammajaro (Somngam)

Asst.Prof.Dr. Niraj Ruangsarn, Pra Pranom Thitamalo

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Khon Kaen Campus

E-mail: yikaew359somngam@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสถานภาพ เพื่อเปรียบเทียบ และเพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาพุทธวิธีการสอนในการส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระซองสามัคคีวิทยา จังหวัดนครพนม เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 103 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบค่าที (t-test) สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว(F-Test) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's)

ผลการวิจัยพบว่า

สถานภาพพุทธวิธีการสอนในการส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระซองสามัคคีวิทยา จังหวัดนครพนม นครพนม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการพัฒนานักเรียนและ ด้านการวัดและประเมินผล

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อพุทธวิธีการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระซองสามัคคีวิทยา จังหวัดนครพนม จำแนกตามสถานะภาพ พบว่า นักเรียนที่มีสถานะภาพ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพุทธวิธีการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามระดับชั้น พบว่า ไม่แตกต่างกันเมื่อ พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวัดและประเมินผล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

* ได้รับบทความ: 14 เมษายน 2564; แก้ไขบทความ: 16 มิถุนายน 2564; ตอปรับตีพิมพ์: 31 สิงหาคม 2564

แนวทางการพัฒนา 1) หลักสูตรควรมีเนื้อหาสาระที่มีความทันสมัย 2) ครูควรแจ้งวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการเรียนให้นักเรียนทราบก่อนเรียน 3) ครูควรใช้สื่อเทคโนโลยีที่หลากหลาย 4) ครูควรจัดกิจกรรม ทักษะศึกษาในพื้นที่จริง 5) ครูควรมีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

คำสำคัญ : พุทธวิธีการสอน; พฤติกรรมการเรียนรู้; รายวิชาสังคมศึกษา

Abstract

The objectives of this research were: to study the condition, compare and suggest the guideline on the development of Buddhist teaching methods for promoting learning behavior in 'Social Studies' subject of the upper secondary school students in Phrasongsamakki School, Nakhon Phanom Province. This study was carried out by means of the quantitative research. The samples consisted of 103 students. The tool used to collect data was a questionnaire. The statistics used for data analysis were: Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, Independent Samples Test (t-test), and One-Way Analysis of Variance (F-test) and Scheffe' s method.

The research results were as follows:

The Buddhist teaching methods for promoting learning behavior in social studies subject of the upper secondary school students in overall was at a high level. The aspects with a high level rated were 'Curriculum', 'Learning Management' and 'Learning Media'. Those with a moderate level were 'Learning Activities for Student Development' and 'Assessment and Evaluation'.

The comparative results based on the student factors indicated that the students with difference in status had their attitude towards the Buddhist teaching methods for promoting learning behavior indifferently. The comparative results of the students' attitude towards the Buddhist teaching methods for promoting learning behavior, classified by classes, in overall was not different. The consideration of the studied aspects indicated the statistical difference with the significance level of 0.05.

The development guidelines were as follows: 1) the curriculum should contain up-to-date contents; 2) teachers should inform students about learning objectives and goals before learning; 3) teachers should use a variety of technology materials; 4) teachers should organize field trips; 5) teachers should have measurements and assessments based on real conditions.

Keywords: The Buddhist Teaching Methods; Learning Behavior; Social Studies Subject

บทนำ

ในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เป็นการพัฒนาประเทศที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2562 และถือเป็นส่วนสำคัญ ในการถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์ของยุทธศาสตร์ชาติลงสู่แผนระดับต่างๆ รวมทั้งแผนในระดับกระทรวง โดยแผนแม่บทฯ จะแบ่งช่วงเวลาออกเป็น 4 ช่วง ช่วงละ 5 ปี ซึ่งการพัฒนาประเทศในช่วงเวลา ของยุทธศาสตร์ชาติ จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในรูปแบบประชารัฐ ดังนั้น ภายใต้วิสัยทัศน์ “กระทรวงศึกษาธิการวางระบบ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ – ทักษะ มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรมมีงานทำ มีอาชีพ และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง” ของแผนยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2563 – 2565) ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์พัฒนาหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ที่มีเป้าหมายเพื่อให้ยกระดับคุณภาพของการจัดศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีเป้าหมายเพื่อให้คุณภาพการศึกษาของไทยดีขึ้น ครูมีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ มีจรรยาบรรณของวิชาชีพ มีองค์ความรู้และมีความเป็นมืออาชีพ สามารถใช้ศักยภาพในการสอนแก่ผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์ผลิตและพัฒนากำลังคน รวมทั้งงานวิจัยที่สอดคล้องกับความต้องการ ของประเทศ ที่มีเป้าหมายเพื่อสร้างขีดความสามารถให้ผู้เรียนได้รับการเพิ่มเติมความรู้ ทักษะในการประกอบอาชีพ ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์เพิ่มโอกาสให้คนทุกช่วงวัยเข้าถึงบริการทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ที่มีเป้าหมายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำให้ผู้เรียนสามารถได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพในทุกระดับ ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 6 ยุทธศาสตร์พัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์, 2563)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 2) การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาหรือสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงต้องใช้วิธีการเรียนรู้ที่จะช่วยสร้างเสริมเติมเต็มประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ใช้สติปัญญา ความรู้ความคิด ความสามารถทักษะ ค่านิยม และเจตคติที่ ตลอดจนต้องจัดให้เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้ของตนเอง พัฒนาและขยายความคิดของตนเองจากความรู้ที่ได้เรียนทักษะ ค่านิยม และเจตคติที่ ตลอดจนต้องจัดให้เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้ของตนเอง พัฒนาและขยายความคิดของตนเองจากความรู้ที่ได้เรียน (วิภาพรรณ พินลา, 2560 : 3)

พุทธวิธีการสอน เป็นสอนจากสิ่งที่รู้เห็นเข้าใจง่ายหรือรู้เห็นเข้าใจอยู่แล้ว ไปหาสิ่งที่เห็นเข้าใจยากหรือยังไม่รู้ไม่เห็นไม่เข้าใจ ตัวอย่างที่เห็นชัด คือ อริยสัจ ซึ่งทรงเริ่มสอนจากความทุกข์ ความเดือดร้อน ปัญหาชีวิตที่คนมองเห็นและประสบการณ์อยู่โดยธรรมดา รู้เห็นประจักษ์กันอยู่ทุกคนแล้ว ต่อจากนั้นจึงสาวหาสาเหตุที่ยากลึกซึ้ง และทางแก้ไขต่อไป สอนเนื้อเรื่องที่ค่อยลุ่มลึกยากลงไปตามลำดับขั้น และความต่อเนื่องกันเป็นสายลงไปอย่างที่เราเรียกว่า สอนเป็นอนุพุทธานุสสญาณ ตัวอย่างคือ อนุพุทธานุสสญาณ ไตรสิกขา พุทธโอวาท 3 เป็นต้น (อุทัย วรเมธีศรีสกุล และคณะ, 2561 : 4) จากการศึกษางานวิจัยของพระดิฐวัฒน์ อภิวัตตมณโฆ (ทิพคุณ) เรื่องพุทธวิธีการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น พบว่าการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อ พุทธวิธีการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น จำแนกตามระดับชั้นเรียน ขนาดสถานศึกษา และอาชีพผู้ปกครองนั้น นักเรียนมีความคิดเห็นต่อพุทธวิธีการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (พระดิฐวัฒน์ อภิวัตตมณโฆ ทิพคุณ, 2562 : 5)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสถานภาพพุทธวิธีการสอนในการส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา นำไปเปรียบเทียบและหาแนวทางการพัฒนาพุทธวิธีการสอนในการส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระซองสามัคคีวิทยา จังหวัดนครพนมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานภาพพุทธวิธีการสอนในการส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระซองสามัคคีวิทยา จังหวัดนครพนม
2. เพื่อเปรียบเทียบพุทธวิธีการสอนในการส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระซองสามัคคีวิทยา จังหวัดนครพนม
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาพุทธวิธีการสอนในการส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระซองสามัคคีวิทยา จังหวัดนครพนม

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 103 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นใหม่ จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพุทธวิธีการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ซึ่งเป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นข้อมูล

เกี่ยวกับ พุทธวิธีการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระซองสามัคคีวิทยา จังหวัดนครพนม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 9 วิธี มี 5 ระดับ รวม 9 ข้อ 5 ด้าน และตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ พุทธวิธีการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระซองสามัคคีวิทยา จังหวัดนครพนม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบค่าที (t-test) สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว(F-Test) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการจำแนกตาม สถานภาพ และระดับชั้นพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักเรียนชาย จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 36.90 เป็นนักเรียนหญิง จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 63.10 จำแนกตามระดับชั้น พบว่า เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 32.00 เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 34.00 และเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 34.00

2. ผลการศึกษา พุทธวิธีการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระซองสามัคคีวิทยา จังหวัดนครพนม พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการพัฒนานักเรียน และ ด้านการวัดและประเมินผล

3. ผลการเปรียบเทียบพุทธวิธีการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระซองสามัคคีวิทยา จังหวัดนครพนม จำแนกตามสถานะภาพ และระดับชั้น พบว่า นักเรียนที่มีสถานะภาพ และระดับชั้น แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพุทธวิธีการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้ง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวัดและประเมินผล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพุทธวิธีการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามระดับชั้น ด้านการวัดและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความคิดเห็นน้อยกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และมัธยมศึกษาปีที่ 6

3. แนวทางการพัฒนาพุทธวิธีการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา ของโรงเรียนพระซองสามัคคีวิทยา พบว่า ครูควรมีการสอนที่บูรณาการกับสภาพแวดล้อม

สังคม วัฒนธรรมและกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ทันทเหตุการณ์ สอดคล้องกับสถานการณ์สังคมปัจจุบัน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้ ครูควรใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ใช้สื่อเทคโนโลยีอุปกรณ์ที่ทันสมัยเหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ มีการพัฒนาสื่อ และสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ให้นักเรียนได้ศึกษา ได้คิด วิเคราะห์เรียนรู้ด้วยตนเองในพื้นที่จริง ทั้งควรสนับสนุนให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตน ครูควรมีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และมีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงวิธีการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ มีความรู้ความสามารถในการสามารถที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จได้

อภิปรายผลการวิจัย

พุทธวิธีการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระซองสามัคคีวิทยา จังหวัดนครพนม ทั้ง 5 ด้าน คือ 1. ด้านหลักสูตร 2. ด้านการจัดการเรียนการสอน 3. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน 4. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 5. ด้านการวัดและประเมินผล โดยภาพรวม ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อพุทธวิธีการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระซองสามัคคีวิทยา จังหวัดนครพนม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านการวัดและประเมินผลทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูมีการใช้สื่อที่ไม่หลากหลาย และไม่ทันสมัย ในการจัดการเรียนการสอน หรือสื่อเทคโนโลยีในรายวิชาอาจมีน้อยและไม่เพียงพอในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระกฤษณะ วชิรญาโณ (วภัคดีเพชร) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป เปรียบเทียบและเสนอแนะแนวการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี จำนวน 360 คน โดยใช้แบบสอบถามในการสำรวจและรวบรวมข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์คุณลักษณะของการจัดการเรียนการสอนทั้ง 4 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านการจัดการเรียนรู้, ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี, ด้านการวัดและประเมินผล, และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษา ตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านหลักสูตร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 6 ข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย จำนวน 3 ลำดับ ได้แก่ มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี เก่งและมีความสุข ความยืดหยุ่นเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรมและสามารถบูรณาการกับภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ เนื้อหาสาระในการเรียนรู้เหมาะสมกับระดับชั้นเรียน อยู่ระดับ ปานกลาง จำนวน

2 เรียงลำดับมากไปหาน้อย ได้แก่ มีเนื้อหาสาระที่มีความทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน มีความเหมาะสมกับพื้นฐาน ความสามารถ การเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ก้าวทันเหตุการณ์ปัจจุบันและความเปลี่ยนแปลงของโลก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักสูตรมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี เก่งและมีความสุข หลักสูตรการสอนมีเนื้อหาสาระในการเรียนรู้เหมาะสมกับระดับชั้นเรียน หลักสูตรแต่ละระดับชั้นมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณและแก้ปัญหาได้ หลักสูตรมีสาระสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้นักเรียนรู้จักการริเริ่ม ชี้นำตนเอง มีภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบ ในการดำเนินชีวิตอย่างเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระประศาสน์ศาสตร์ศิลป์ สิริมงคล ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง พุทธวิธีการสอนในการเรียนวิชา พระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา เขตสาทร กรุงเทพมหานคร การวิจัยเรื่อง พุทธวิธีการสอนในการเรียนวิชา พระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา เขตสาทร กรุงเทพมหานคร พบว่า พุทธวิธีการสอนในการเรียนวิชา พระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษาเขตสาทร กรุงเทพมหานคร 1) ด้านหลักสูตร ด้านสื่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดการประเมินผล อยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบ พุทธวิธีการสอนในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา เขตสาทร กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ระดับชั้น และขนาดโรงเรียน โดยภาพรวม พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อพุทธวิธีการสอนในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาไม่แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ข้อเสนอแนะ พุทธวิธีการสอนในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา เขตสาทร กรุงเทพมหานคร พบว่า ครูผู้สอน ต้องให้นักเรียนมีการฝึก การอ่านภาษาบาลี พุทธศาสนสุภาษิต เป็นประจำ เพื่อให้นักเรียนได้ซึมซับเอาหลักธรรมะจากภาษาบาลีที่เป็น คำสอนของพระพุทธเจ้าโดยตรงมีทั้งความรู้ประกอบกับความสามารถพอที่จะตอบปัญหาให้นักเรียนคลาย ความสงสัย แล้วเข้าใจกระจ่างแจ้งในประเด็นนั้นได้ ที่สำคัญคือครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาควรมี ประสบการณ์ด้านการปฏิบัติธรรมด้วย ครูต้องมีความเข้าใจเอาใจใส่ให้นักเรียน ในทุกระดับชั้น ไม่ว่าจะ เป็น ปัญหาส่วนตัวของนักเรียน ที่จะส่งผลให้การเรียนของนักเรียนตกต่ำ หรือสิ่งที่พวกเขา กำลังประสบอยู่ และครู สามารถนำปัญหาหรือเรื่องเหล่านั้นมาสอนให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองและต้องมีการประเมิน นักเรียนจากการสังเกตพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของนักเรียนแต่ละคนด้วย

3. ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ใน ระดับมาก จำนวน 4 ข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย จำนวน 3 ลำดับ ได้แก่ครูแจ้งวัตถุประสงค์และ เป้าหมายของการเรียนให้นักเรียนทราบก่อนเรียนครูมีการยกตัวอย่างและเหตุการณ์ปัจจุบัน เพื่อนำเข้าสู่ บทเรียน และครูจัดการเรียนรู้โดยมีการแทรกปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม พัฒนาให้นักเรียนมีจิตสำนึกเป็น พลเมืองดีของสังคมอยู่เสมอ และอยู่ในระดับ ปานกลาง จำนวน 3 ข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ครู มีการจัดการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจใฝ่รู้และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ครูจัดการ เรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลายให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาสาระที่เรียน และครูจัดการเรียนรู้โดยเน้นให้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนทั้งในห้องและนอกห้องเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้ นักเรียนซักถามปัญหา แสดงความคิดเห็น และแสดงออกในห้องเรียน ครูมีการยกตัวอย่างและเหตุการณ์ ปัจจุบัน เพื่อนำเข้าสู่บทเรียน ครูจัดการเรียนรู้โดยมีการแทรกปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม พัฒนาให้นักเรียนมี

จิตสำนึกเป็นพลเมืองดีของสังคมอยู่เสมอ และครูจัดการเรียนรู้โดยเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนทั้งในห้องและนอกห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระทอง ชยาภรณ์ (วงศ์สายะ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเรียนการสอนตามแนววิถีพุทธชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนาดีวิทยาคม อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน พบว่าจากการตอบแบบสอบถามของครูผู้สอนและนักเรียนที่มีต่อการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนววิถีพุทธ ทั้ง 4 ด้าน คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อและนวัตกรรมเทคโนโลยี การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง มีความสอดคล้องกันคือเห็นว่าอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.00

4. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 6 ข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ครูใช้สื่อเทคโนโลยีที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้ เช่น website, P0werP0int, Y0uTube นักเรียนสามารถนำความรู้จากสื่อการเรียนการสอนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ และครูมีการแนะนำแหล่งการจัดการเรียนรู้ รายวิชา เพื่อประกอบการสอนที่หลากหลาย และอยู่ในระดับ ปานกลาง จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ครูพัฒนาสื่อและสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่อยู่เสมอ ทำให้นักเรียนมีพัฒนาการ และเกิดความเข้าใจในบทเรียนมากขึ้น และครูนำสื่อที่อยู่ในสภาพแวดล้อม และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้สอนอย่างเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนใช้สิ่งใกล้ตัวนักเรียน เป็นสื่อที่เข้าใจง่ายไม่ซับซ้อน กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจใฝ่รู้ ผู้เรียนสามารถนำความรู้จากสื่อการเรียนการสอนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ ครูมีการแนะนำแหล่งการจัดการเรียนรู้รายวิชาเพื่อประกอบการสอนที่หลากหลาย ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอน ครูพัฒนาสื่อและสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่อยู่เสมอทำให้นักเรียนมีพัฒนาการและเกิดความเข้าใจในบทเรียนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bright ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของโครงการเรียนร่วมที่ประสบผลสำเร็จ โดยได้จัดทำแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของโครงการที่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งได้รวบรวมลักษณะที่สำคัญ 6 ประการ คือ 1) การฝึกเตรียมเพื่อการเรียนร่วม 2) เจตคติเชิงบวกต่อการเรียนร่วม 3) การจัดประสบการณ์ให้เด็กได้รับการฝึกเพื่อทำความคุ้นเคย 4) สัดส่วนของ จำนวนครูและ นักเรียนที่เหมาะสม 5) การจัดทำบริการเสริมเพื่อสนับสนุนการเรียนร่วมและ 6) การประเมินเด็กได้เร็วที่สุด และการควบคุมติดตามผล ส่วนที่สอง เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ เจตคติที่มีต่อโครงการเรียนร่วมผลการศึกษา พบว่า โครงการศึกษาที่ประสบผลสำเร็จนั้น จะมีลักษณะทั่วไป 3 ประการ คือ 1) เจตคติที่ดีต่อการเรียนร่วม 2) การจัดประสบการณ์ให้ได้รับการฝึกเพื่อทำความคุ้นเคย 3) การจัดทำบริการเสริมเพื่อสนับสนุนการเรียนร่วม และนอกจากนั้นพบว่าการจัดประสบการณ์ให้ได้รับการฝึกเพื่อทำความคุ้นเคย สัดส่วนของครูต่อจำนวน นักเรียนที่เหมาะสม (ซึ่งไม่แตกต่างจากชั้นเรียนปกติ) และการประเมินเด็กได้เร็วที่สุด และการควบคุมติดตามผลที่ใช้อยู่ในโครงการยังจัดอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

5. ด้านการจัดกิจกรรมการพัฒนานักเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ครูได้สนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาทำประโยชน์เพื่อสังคม ครูได้สนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่สำคัญทางศาสนา ใน

การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และครูได้สนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมปลูกฝังจิตสำนึกค่านิยมที่ดีงาม และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 5 ข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย จำนวน 3 ลำดับ ได้แก่ ครูได้เปิดโอกาสให้นักเรียนวิพากษ์ประเด็นปัญหา อภิปราย แสดงความคิดเห็น ในห้องเรียนได้ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมวางแผนการจัดกิจกรรมสำคัญต่าง ๆ และครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ ความถนัด และความสนใจของนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนได้สนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมปลูกฝังจิตสำนึกค่านิยมที่ดีงาม ครูได้สนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาทำประโยชน์เพื่อสังคม และครูได้สนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่สำคัญทางศาสนา ในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูพิพิธธรรมาภรณ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้พุทธวิธีทางการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดพิจิตร การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการประยุกต์ใช้พุทธวิธีทางการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดพิจิตร เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนของสังคมไทยปัจจุบัน ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 3 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสอนทั่วไป 2) เพื่อศึกษาการใช้พุทธวิธีทางการสอนของพระพุทธรูปเจ้าที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา 3) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้พุทธวิธีทางการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดพิจิตร ผลการศึกษาทฤษฎีและแนวคิด

6. ด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ครูมีการนำผลการประเมินมาปรับเปลี่ยน การจัดการเรียนรู้ และวิธีการสอน เพื่อพัฒนานักเรียนให้เต็มศักยภาพ ครูสนับสนุนให้นักเรียนได้นำผลการประเมินมาแก้ไขปรับปรุงพัฒนาการเรียนของตนเอง อย่างต่อเนื่อง และครูมีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง สอดคล้องกับแผนการสอน และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 5 ข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย จำนวน 3 ลำดับ ได้แก่ ครูมีการวัดและประเมินผลรายวิชา ทั้งก่อนและหลังเรียนทุกครั้ง ครูวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนตามจุดประสงค์และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตร และครูมีกระบวนการหรือวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ใช้เครื่องมือที่เหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนมีการประเมินผลระหว่างเรียนรู้เป็นระยะ ๆ ด้วยการถามให้แสดงความคิดเห็น ครูมีการวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปกับการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง ครูมีการวัดและประเมินผลรายวิชา ทั้งก่อนและหลังเรียนทุกครั้ง ครูสนับสนุนให้นักเรียนได้นำผลการประเมินมาแก้ไขปรับปรุงพัฒนาการเรียนของตนเอง อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Davenport & Prusak ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการความรู้ พบว่า มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1. วัฒนธรรมที่เอื้อต่อการจัดการความรู้เป็นเงื่อนไขสำคัญมากที่สุด และยังเป็นปัจจัยที่สร้างยากที่สุด เพราะมีองค์ประกอบหลายอย่าง ดังนี้ 1) ต้องมีความโน้มเอียงด้านบวกต่อความรู้ 2) ไม่มีตัวขัดขวางความรู้ 3) การจัดการความรู้ต้องเข้ากับวัฒนธรรมเชิงบวกสำหรับความรู้ 2. โครงสร้างพื้นฐานทางเทคนิคเป็นสิ่งที่ง่ายที่สุดที่สร้างขึ้นมาได้ เพราะเป็นสิ่งที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีที่ใช้สำหรับการจัดการความรู้ โดยเฉพาะเรื่องของการแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้ การเก็บความรู้ และการนำความรู้ไปใช้ เช่น Lotus, Notes และ World Wide Web เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ และต้องมีการแต่งตั้งตำแหน่งใหม่ขึ้นมาดูแลเป็นการเฉพาะอีกด้วย 3. ผู้บริหารระดับสูงให้การสนับสนุนเต็มที่

สำหรับพัฒนาการจัดการความรู้และการเรียนรู้ จึงต้องกระตุ้นให้คนในองค์กรหันมาสร้างความรู้ แลกเปลี่ยนความรู้และใช้ความรู้กัน สิ่งจูงใจที่จะนำมาเป็นรางวัลจะต้องไม่ธรรมดา ต้องมีคุณค่าพอสำหรับความรู้สึกรักของพนักงาน กระบวนการสร้างแรงจูงใจให้เกิดพฤติกรรมด้านความรู้ไม่ควรเป็นสิ่งตอบแทนระยะยาว หรืออยู่ในรูปปรากฏให้คนทั่วไปได้เห็นชัด เช่น การมอบรางวัลผู้สร้างความรู้ดีเด่น กล่าวคือความรู้ หมายถึง ส่วนผสมของกรอบประสบการณ์ คุณค่า สารสนเทศ ที่เป็นสภาพแวดล้อม และกรอบการทำงานสำหรับการประเมินและรวมกันของประสบการณ์ และสารสนเทศใหม่

7. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อพุทธวิธีการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระของสามัคคีวิทยา จังหวัดนครพนม จำแนกตามสถานะภาพ พบว่า นักเรียนที่มีสถานะภาพ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพุทธวิธีการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสิริปัญญาภรณ์ (สุธีร์ วิสุทฺโธ/ตันโห) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์พุทธวิธีการสอนพระราहुล” การศึกษาพบว่า การสอนในทางพระพุทธานุศาสนามี 3 ลักษณะ คือ แบบร้อยกรอง แบบร้อยแก้ว และแบบร้อยแก้วผสมร้อยกรอง การสอนมี 3 ด้าน คือ พฤติกรรม จิตใจ และ ปัญญา มีสาระสำคัญ คือ ศีล สมาธิ ปัญญา การสอนของ พระพุทธเจ้า มีจุดมุ่งหมาย คือ การ สร้างประโยชน์ ความเกื้อกูล และความสุขแก่พหุชน และเกื้อกูลต่อสังคมโลก พุทธวิธีการสอนพระราहुลสรุปได้ดังนี้ 1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ต้องมีการปรับพื้นฐาน ในการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาเพื่อให้เห็นความสำคัญและความสนใจเรียนของวิชา พระพุทธศาสนา อีกทั้งนักเรียนยังขาดความรับผิดชอบ ทำให้การจัดการเรียนการสอนจะต้องกระตุ้น อยู่ตลอดเวลา 2. ด้านการใช้สื่อและนวัตกรรมเทคโนโลยี สื่อไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องผลิตสื่อเพราะขาดงบประมาณในการจัดซื้อ 3. ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร พบว่า เนื่องจากกิจกรรมพิเศษมีเวลาไม่เพียงพอในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามแนววิถีพุทธ 4. ด้านการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง ไม่สามารถบรรลุผลเพราะเนื้อหาและข้อจำกัดด้านเวลา ประเด็นที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แบ่งเป็น 4 ด้าน 1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ต้องทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจต่อการเรียนโดยการทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน 2. การใช้สื่อและนวัตกรรมเทคโนโลยี ส่งเสริมพลวัตเพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการใช้สื่อและแสวงหาความรู้ผ่านสื่อที่ หลากหลายทำให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต 3. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านกิจกรรม เช่น การทัศนศึกษา การเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม 4. การวัดผลและประเมินผล ตามสภาพจริง ควรสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนและสถานศึกษา โดยครูควรแสวงหาวิธีพัฒนา และประเมินตามสภาพจริงของนักเรียน ผ่านสื่อต่างๆ อาทิ หนังสือพิมพ์ ช่องโทรทัศน์ครู (Teacherchannel) คู่มือการเรียนรู้ต่างๆ เป็นต้น

8. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อพุทธวิธีการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรายวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระของสามัคคีวิทยา จังหวัดนครพนม จำแนกตามระดับชั้น พบว่า นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนพระของสามัคคีวิทยา มีความคิดเห็นต่อพุทธ

วิธีการสอนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระซองสามัคคีวิทยา จังหวัดนครพนม จำแนกตามระดับชั้น โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวัดและประเมินผล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระประศาสตร์ศิลป์ สิริมงคล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พุทธวิธีการสอนในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา เขตสาทร กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า พุทธวิธีการสอนในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษาเขตสาทร กรุงเทพมหานคร 1) ด้านหลักสูตร ด้านสื่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดการประเมินผล อยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบพุทธวิธีการสอนในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา เขตสาทร กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ ระดับชั้น และขนาดโรงเรียน โดยภาพรวม พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อพุทธวิธีการสอนในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ข้อเสนอแนะ พุทธวิธีการสอนในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา เขตสาทร กรุงเทพมหานคร พบว่า ครูผู้สอน ต้องให้นักเรียนมีการฝึก การอ่านภาษาบาลี พุทธศาสนสุภาษิต เป็นประจำ เพื่อให้นักเรียนได้ซึมซับเอาหลักธรรมะจากภาษาบาลีที่เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า โดยตรงมีทั้งความรู้ประกอบกับความสามารถที่จะตอบปัญหาให้นักเรียนคลายความสงสัย แล้วเข้าใจกระจ่างแจ้งในประเด็นนั้นได้ ที่สำคัญคือครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาควรมีประสบการณ์ด้านการปฏิบัติธรรมด้วย ครูต้องมีความเข้าใจเอาใจใส่แก่นักเรียน ในทุกระดับชั้น ไม่ว่าจะปัญหาส่วนตัวของนักเรียน ที่จะส่งผลให้การเรียนของนักเรียนตกต่ำ หรือสิ่งที่พวกเขา กำลังประสบอยู่ และครูสามารถนำปัญหาหรือเรื่องเหล่านั้นมาสอนให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองและต้องมีการประเมินนักเรียนจากการสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของนักเรียนแต่ละคนด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) สถานศึกษาควรมีการปรับหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับพื้นฐาน ความสามารถ ของนักเรียน และก้าวทันเหตุการณ์ปัจจุบันและความเปลี่ยนแปลงของโลก
- 2) สถานศึกษาควรจัดหาสื่ออุปกรณ์ เทคโนโลยีที่ทันสมัยเหมาะสม ในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนอย่างเต็มศักยภาพ
- 3) สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมร่วมกับวัด ชุมชน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ มีส่วนร่วมในกิจกรรม และวัฒนธรรมท้องถิ่น ให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์เรียนรู้ด้วยตนเองจากสภาพจริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพพุทธวิธีการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา

2) ควรศึกษาการบูรณาการพุทธวิธีการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และกลุ่มสาระอื่น ๆ เพื่อให้นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

3) ควรศึกษาพุทธวิธีการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในพื้นที่อื่น ด้วยรูปแบบวิจัยอื่น ๆ เช่นการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นต้น เพื่อประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

นักเรียนมีความคิดเห็นต่อพุทธวิธีการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้านได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน มีจำนวน 2 ด้านได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และ ด้านการวัดและประเมินผล ฉะนั้น การจัดการเรียนการสอนควรมีการมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมสร้างเสริมทักษะ ประสบการณ์และชีวิต ให้สอดคล้องกับเหตุการณ์สังคมปัจจุบัน ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย มีสื่อการสอนที่ทันสมัยน่าสนใจสอดคล้องกับเนื้อหาสาระเหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ พร้อมส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้ใหม่ พร้อมนำความรู้ความสามารถที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันให้ประสบความสำเร็จได้ และครูควรมีการวัดและประเมินผลให้ตรงตามเนื้อหาสาระที่จัดการเรียนการสอน ตลอดทั้งมีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงวิธีการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพในทุกด้านให้ทันความเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนุสสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). *การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พระกฤษณะ วชิรญาโณ (วภัคดีเพชร). (2560). *การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระดิฐวัฒน์ อภิวัตตมโน (ทิพคุณ). (2561). *พุทธวิธีการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิภาพรรณ พินลา. (2560). *แนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21*. *วารสารปาริชาติ*. 30(1). 13-34.

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *แผนยุทธศาสตร์*

กระทรวงศึกษาธิการ. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2563. จาก

<https://www.sobkroo.com/articledetail.asp?id=1145>.

อุทัย วรเมธีศรีสกุล และคณะ. (2561). *พุทธวิธีการเรียนการสอน*. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*.

5(1), 71-81.